

Äänekosken maaseutumatkailuhanke

Joulun opintomatka 11.-12.12.2016

Toive matkan jälkeen: *Joulukodit, joulumarkkinat, joulutapahtumat ja kaikki tuo sama ilman joulu-
liitettä ympäri vuoden.*

Loviisan ja Porvoon tuotteistaminen toimii: *"Loviisa ja Porvoo ovat todellakin joulukaupunkeja.
Oon luullut, että se on Turku!"*

Matkalta löytyi ajattelemisen aihetta: *Kaikki matkan ideat on sovellettavissa tännekin. Mutta
toisaalta: Taas käy niin kuin ennenkin, että tuun ideoita pursuten kotiin ja saan vastaukseksi "Ei
meillä ole enenkään noin tehty".*

Äänekosken maaseutumatkailun kehittämishankkeen opintomatka etsimään uusia ideoita joulun tuotteistamiseen

Idea matkasta syntyi useasta eri ylläkkeestä. Ajankohdaksi oli kaksi vaihtoehtoa: Loviisan
joulukodit ovat auki vain kahtena viikonloppuna. Jälkimmäinen valikoitui matka-ajaksi Malmgårdin
joulumarkkinoiden vuoksi. Joulukuun viikonloput ovat sen verran ruuhkaisia myös Äänekoskella,
että väkeä kertyi vähän vähemmän kuin alun perin ajateltiin.

Lopulta kävimme tutustumassa Loviisan joulukoteihin ja Porvoon jouluun seitsemän naisen
voimin. Ryhmässä oli sekä yrittäjiä, paikallisopaskurssilaisia että kyläaktiiveja. Koska alkuperäinen
matkaohjelma oli suunniteltu hieman isommalle ryhmälle, muutama kohde vaihdettiin toiseen.

Pienellä porukalla olimme helposti liikuteltava ja vauhdikas ryhmä, joka ehti nähdä todella paljon
yhden viikonlopun aikana!

Ennen matkaa

Ennen matkaa esitettiin kolme kysymystä, joiden kautta peilata matkan antia:

1. Miten kohteissa on rakennettu joulun henkeä ja miten se on markkinoitu matkailijoille?
2. Ydintuote + lisätuotteet, esim. opastukset: Miten paikallisopas toimii?

3. Löytyisikö matkalta uusia ideoita oman joulutarjonnan kehittämiseksi – tuotteistukseen, tarinallistamiseen, somistukseen, lähiruokaan...?

Matkaohjelma

Matka alkoi la 11.12. klo 7.30 minibussilla. Pysähdyimme matkalla Leivonmäellä **Jukolan Juuston ja Karoliinan Kestikievarin** jouluasuisessa kahvilassa ja lounaalla lähiruokatori Heinolan Heilan kahvilassa.

Loviisassa meitä odotti paikallisopas Anne, joka johdatteli meidät **Loviisan joulukotien** saloihin. <http://loviisanjoulu.fi/fi/wanhan-ajan-joulukodit>.

Joulukodit ovat yksityisten ihmisten koteja, jotka ovat auki kahtena viikonloppuna joulukuussa. Osa kodeista on ollut avoinna vieraille koko sen 8 vuoden (paikallisten arvio – tarkka vuosi oli vähän hukassa) ajan, kun tapahtumaa on pyöritetty. Joulukodit on jatkotuotteistusta Loviisan Wanhat Talot -tapahtumalle, jota on tehty 11 vuotta elokuun viimeisellä viikolla. Tänä jouluna mukana oli ennätysmäärä koteja, osa niistä lähiseudulla.

Tapahtuma on laitettu liikkeelle hankkeena, mutta se pyörii nykyään osana kaupungin matkailutoimintaa. Kaupunki hoitaa koordinoinnin ja markkinoinnin, järjestää ennen tapahtumaa yhteisen suunnittelukokouksen ja tapahtuman jälkeen kiitostilaisuuden. Kaupunki myös lahjoittaa kuusen joka joulutaloon ja antaa pienen ”siivousrahan”. Muuten joulukotien välillä on mahdollisuus saada tapahtumasta tuloja myymällä omia tuotteita: monissa kodeissa oli kahvila, keraamikon kodissa myytiin tietysti keramiikkaa ja muita paikallisten käsityöläisten tuotteita jne. Aivan kaikissa kodeissa ei ollut mitään myyntiä, vaan ajatuksena oli vain jakaa oma ihana koti muille.

Kysyimmekin, mikä saa perheen avaamaan kotinsa ventovieraille. Vastauksia tuli monia:

- Oma joulu alkaa tästä.
- Saa aloittaa joulun ajoissa ja nauttia siitä itse riittävästi. Naapurit eivät hauku liian aikaisesta jouluun laittautumisesta.
- On etuoikeus asua tällaisessa talossa. Sitä ja omia sisustus- ja remontti-ideoita on ilo jakaa muillekin.
- Jaettu ilo on moninkertainen ilo.
- Tapahtumassa on käynyt vain kivoja ihmisiä!

Ajurintalon emäntä on ollut mukana joulukotitapahtumassa alusta asti. Hän kertoi meille, että kun edellisenä vuonna heillä oli käynyt noin 350 jouluvierasta päivässä, nyt vieraita oli ollut jopa 600/pv. Ruuhka-aikaan puolen päivän maissa taloihin oli hankala mahtua sisälle eikä isäntäväen kanssa välttämättä päässyt juttelemaan. Iltapäivällä oli rauhallisempaa. Hän kertoi myös, että riippuen siitä, mitä kautta ja mille kohderyhmille tapahtumaa kulloinkin markkinoitiin, asiakkaina oli ollut eri vuosina erilaista väkeä. Mm. venäläisiä on käynyt paljon. Loviisa on markkinoinut kaupunkia joulukodit edellä mm. Helsingissä ELMA-messuilla marraskuussa, sopivasti joulun alla. Markkinointi on tuottanut tulosta itse tapahtumassa, mutta lisännyt kaupungin houkuttelevuutta myös muuten.

- *Erityisesti jäi mieleen tapaamiemme ihmisten asenne. Näytti että esim. joulukotien isäntäväet pitivät siitä mitä tekevät, ja se näkyy ilmapiirissä. Isäntäväellä oli oma innostus ja halu jakaa jouluntaikaa ja esim. hienoja sisustusideoitaan muillekin.*

Yhteiset päiväkahvit nautittiin joulukodin olohuoneen pöydän ääressä. Samalla ihasteltiin kotitekoiseen omenamehuun tehtyä glögiä, ihania kakkuja ja suolaisia tähtitorttuja...

Kävimme käytännössä läpi kaikki Loviisan keskustan joulukodit. Valitettavasti aika ei riittänyt tutustua lähiympäristön koteihin.

Majoituimme **majatalo Ulrikanhovin** kahden hengen huoneissa www.ulrikanhovi.fi. Paikka oli kauniisti entisöity vanha puutalo, joka tarjoaa itsepalvelumajoitusta sekä tilausruokailuja ja -kahvitusta. Yritys yhdistää matkailun ja hoivapalvelut. Uusi Ulrikankoti on rakennettu Ulrikanhovin viereen. Se tarjoaa tehostettua palveluasumista ja palveluasuntoja vanhuksille. Tämän tyyppinen majoitustoiminta voisi toimia Äänekoskellakin. Illallinen nautittiin Bella Loviisassa, jonka jouluruokalistan vaihtoehtoja kokeilimme.

Sunnuntai 12.12. alkoi **Malmgårdin joulumarkkinoilta** kartano.malmgard.fi Creutzin suvun kartano on erikoistunut luonnonmukaiseen viljelyyn ja luomutuotteiden jalostamiseen. Kartanossa on pieni kahvila ja vanhaan navettaan rakennettu panimo ja myymälä. Viljatuotteet mukaan lukien oman panimon oluet ovat päätuotteita. Kartanoon voi kesäisin varata ryhmille opastettuja kierroksia, mutta markkinoiden aikaan kaikki kreiviä ja kreivitärtä myöten olivat esittelemässä ja myymässä tilan tuotteita. Tänä vuonna markkinoilla oli ennätysmäärä myyjiä ja kävijöitä tuli eteläisen Suomen alueelta jopa busseilla.

- *Kartanolla järjestetyt joulumarkkinat jäivät mieleen, varsinkin latoon ja sen ympäristöön järjestetty tapahtuma oli tunnelmallinen.*

Markkinoita kurvailimme **Porvooseen**, jossa meitä odotti oppaamme Brita. Porvoossa oli niin kalseaa ja liukasta, että kävelykierroksemme paikallisoppaan johdolla muutettiin osin sight-seeingiksi autolla.

Oppaamme Brita kertoi elävästi porvoolaisten elämästä varsinkin 1800-luvun alkupuolelta. Kurkistimme raatihuoneelle, nykyään "Suomen vinoimpaan museoon", jota ylläpitää Porvoon museoyhdistys. Käväisimme myös tutustumassa museoyhdistyksen ylläpitämään Holmin taloon ja sen näyttelyyn joulunvietosta 1700-luvun tyyliin. Varsinainen Porvoon jouluopastus jäi heikoille, sillä oppaamme Brita "ei ollut jouluihminen". Hän oli kuitenkin elävä tarinankertoja, josta pidettiin kovasti.

Brita kertoi myös **Porvoon oppaiden** ja ryhmämatkatoimisto **Porvoo Toursin** toiminnasta www.porvootours.fi. Porvoo Tours on yksityinen matkatoimisto, joka välittää sekä Porvoon että Loviisan oppaita. Molemmissa kaupungeissa on omat opaskoulutuksensa ja oppaansa, mutta esimerkiksi Loviisa-oppaamme Anne oli käynyt molemmat koulutukset ja veti opastuksia kummassakin kaupungissa. Oppaita on kaikkiaan Porvoo Toursin palkkalistoilla muutama sata. He ovat Porvoon Matkailuoppaat ry:n ja Itä-Uudenmaan Oppaat ry:n jäseniä. Osa tekee oppaan töitä säännöllisemmin kuin toiset. Käytännössä Porvoo Tours kysyy useammalta oppaalta, kuka ehtii oppaaksi ja se joka ehtii, nappaa opasuksen. Opastettuja kierroksia on tuotteistettu valmiiksi eri teemoilla. Myös draamaopastuksia on tarjolla. Esim. joulun alla tarjotaan lapsille jouluopastusta, jolloin opas on pukeutunut tontuksi ja vie lapset vanhan ajan Porvoon joulun viettoon. Brita kertoi

myös opetelleensa kohteet Helsingin satamasta Porvooseen, sillä jättimäisten risteilyalusten matkustajista moni haluaa päiväretken Porvooseen.

- *Eryityisesti Porvoon oppaan antama kurkistus historiaan jäi mieleen, kuten tarinat Runebergin perhe-elämästä sekä Ullasta eli Ulrika Ottiliana Möllersvärdistä. "Nyt on etsittävä se Mika Waltarin kirja, jossa Ullan tarina on kerrottu."* (Tanssi yli hautojen)

Vielä ehdimme käydä **Porvoon Taidetehtaan** joulumarkkinoilla. Loistavaa ja muutan ruokalajin kohdalla "mielenkiintoista" modernia lähiruokaa nautittiin **Sinne Porvoon** joulubrunssilla, minkä jälkeen lähdettiin kotia päin.

Matkapalaute

Matkasta kerättiin palaute kolmella kysymyksellä:

1. Joulun opintomatkan kouluarvosana 4-10. Perustele.
2. Mitä opit? Mikä jäi erityisesti mieleen?
3. Mikä matkan idea olisi sovellettavissa Äänekoskelle (Suolahteen/Sumiaisiin/Konginkankaalle)?

Matkan saamien kouluarvosanojen keskiarvo oli 9-. Kypmistä jäätiin mm. liian kiireen, alkuperäisen ohjelman muuttumisen ja pitkän matkan vuoksi.

- *Opintomatka oli hyvin suunniteltu ja monipuolinen majoittumista myöten. Pääsi käymään nauttimaan erilaisista jouluista.*
- *Tyylikkyys on sana jota voisi käyttää joulukaupunkien tarjonnasta. Ei ollut liikaa tyrkyttämistä*

Mitä matkasta opittiin – mitä voisi soveltaa kotona?

Joulun tuotteistamista joulukotien mittakaavassa mietittiin porukalla jo Loviisassa. Tapahtuma on alkanut muutaman ihmisen innostuksesta ja hankerahoituksella. Hankkeella on päästy alkuun, mutta sen jälkeen tarvitaan hyvä koordinaattori ja vakaa vastuutaho, joka kokoaa tapahtuman. Loviisassa vastuu on kaupungilla. Sen lisäksi vaaditaan talkootyötä. Kateus ja laiskuus eivät konseptiin sovi. Toisaalta hyvä mieli ei yksin riitä jatkuvuuteen vaan bisneksen on tuotettava niille, jotka siihen lähtevät satsaamaan. Tapahtuma ilmi selvästi tuottaa Loviisan kaupungille niin, että sen kannattaa koordinoida ja markkinoida tapahtumaa. Tapahtuma oli selvästi tuottoisa myös niille kodeille, joihin oli rakennettu ravintola, kahvila tai myymälä.

Joulun tuotteistaminen pidempiaikaiseksi tapahtumaksi voisi olla yksi osa Äänekosken matkailun kehittämistä ympärivuotiseksi. Joulukotitapahtuma nähtiin mahdollisena, mutta raskaana järjestää pelkästään kylien vapaaehtoisvoimin. Eri kylillä kiertävästä joulukotitapahtumasta keskusteltiin. Sumiaisraitti olisi hieno joulutapahtuman paikka. Konginkankaalle vihjaistiin esim. Riihikahvilaa, jonne saisi tunnelmalliset vanhanajan joulumarkkinat Malmgårdin maalaismarkkinoiden tyyliin. Nythän joulukotitapahtumaa on jo kopioitu, kun mm.

Loviisassa joulukoteja vastaava tapahtuma on elokuun viimeisellä viikolla Loviisan Wanhat Talot. Siihen liittyen mietittiin Äänekosken/-seudun kesäpihatapahtumaa, esim. Vihreän väylän avoimet pihat -tapahtumaa. Pihojen esittelyyn luulisi löytyvän innokkaita, mutta tapahtuma vaatii koordinaattorin. Voisiko se olla vaikkapa puutarhayhdistys jonkin matkailutahon tukemana? Myös esim. Sisiksen pihakirppispäivästä voisi laajentaa koko Äänekosken kattavan tapahtuman, joka houkuttelisi väkeä kauempaakin. Pienet käyntikohteet lomalaisille olisivat kiva juttu. Siihen pitää kuitenkin saada luotua vakiintunut verkosto, jota on helppo markkinoida.

Joulumarkkinat toimivat meilläkin eikä äänekoskelaisten tuottajien ja käsityöläisten tarvitse hävetä vertailussa. Se mikä puuttuu, on joulumarkkinoiden kasvattaminen, tuotteistaminen ja markkinointi niin, että siellä kävisi ostajia naapurikunnista asti.

Koska opintomatalla oli useampi opaskurssilainen, opastukset keskusteluttivat. Porvoon opasta kiitettiin elävästä tarinankerronnasta. Hän myös sujuvasti muutti kävelykierroksen osin bussikierrrokseksi. Talvella ei voi seisottaa ilmiselvästi palelevia ihmisiä kuuntelemassa pitkiä tarinoita kadulla. Osa tarinaa kuunneltiin vanhassa raatihuoneessa. Joulun opintomatkan järjestäjän kannalta joulun tuotteistuksen opas, joka sanoo ettei ole jouluihminen eikä opasta joulua on meille huono valinta Porvoo Toursilta, vaikka muuten hyvä ja kokenut opas olikin. Opasteknisesti mm. selkeiden ajo-ohjeiden antaminen kuljettajalle ajoissa korostui, kun ajoimme pariin kertaan risteyksen ohi. Totesimme, että myös Äänekoskelta löytyy kiinnostavia tarinoita ihmisistä ja paikoista ja että oppaan kannattaa perehtyä, jopa erikoistua niihin

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LEADER

Viisari

ÄÄNESEUDUN
KEHITYS OY